

Gjemnes kontrollutvalg

Virksomhetsrapport valgperioden 2019-2023

1. Innledning

Valgperioden 2019-2023 nærmer seg slutten. For å oppsummere kontrollutvalgets virksomhet overfor kommunestyret, og for å gi det påtroppende kontrollutvalget en innføring til sitt arbeid, gir kontrollutvalget en rapport fra arbeidet i valgperioden.

2. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning

Kontrollutvalget velges av kommunestyret og skal på vegne av kommunestyret føre løpende kontroll med kommunens virksomhet. Alle kommuner og fylkeskommuner er pliktig til å velge et kontrollutvalg. Kontrollutvalget skal ha sekretærbistand i sitt arbeid og kommunestyret skal i henhold til kommuneloven sørge for dette.

2.1 Kontrollutvalgets sammensetning i perioden

Kontrollutvalget i Gjemnes kommune har for perioden 2019 – 2023 følgende sammensetning:

Funksjon	Navn	Parti
Leder	Olav Sæter	Sosialistisk venstreparti
Nestleder	Kristine Måløy	Kristelig folkeparti
Medlem	Britt Karin Flemmen Vaagbø	Arbeiderpartiet
Medlem	Anna Britt Haas	Høyre
Medlem	Stein Brubæk*	Senterpartiet

*medlem av kommunestyret

Varamedlemmer:

Nummer	Navn	Parti
1.	Erland Øren	Høyre
2.	Kjell Per Dønheim	Fremskrittspartiet
3.	Sissel Kamsvåg	Arbeiderpartiet
4.	Martin Oddbjørn Ohren	Sosialistisk venstreparti

Ved konstituering av kontrollutvalget i 2019 ble Odd Steinar Bjerkeset valgt til utvalgsleder. Odd Steinar Bjerkeset døde 01.08.21. Kommunestyret fattet i møte 19.10.21, sak 36/21, vedtak om å velge Olav Sæter, som da var nestleder, til ny kontrollutvalgsleder. Kristine Måløy, som var valgt til 1. varamedlem, ble i same møte valgt til nytt fast medlem og nestleder. I møte 16.11.21, sak 45/21, ble Marin Oddbjørn Ohren valgt som nytt 4. varamedlem til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget har gjort kommunestyret oppmerksom på at det ikke er anledning til å opprette en felles liste over varamedlemmer, jf. H-4/19 «Rundskriv om konstituerende møte i kommunestyre og fylkesting – rettleiing om val til folkevalde organ med meir», Kommunal og moderniseringsdepartementet. Dette forventes ivaretatt ved kommende konstituering.

2.2 Rammer for utvalgets arbeid

Kontrollutvalget er et lovpålagt organ, hvis mandat er hjemlet i kommunelovens kapittel 23:

- Regnskapsrevisjon – Påse at kommunens regnskaper revideres på en betryggende måte, avgi uttalelse om årsregnskapet og årsberetningen og påse at revisors påpekninger til årsregnskapet blir fulgt opp.

- Forenklet etterlevelseskontroll – Påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak.
- Forvaltningsrevisjon – Sørge for at det blir utarbeidet plan for forvaltningsrevisjon, basert på risiko- og vesentlighetsanalyse. Bestille og følge opp forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunes selskaper, samt rapporterer resultatene fra forvaltningsrevisjonsprosjekter til kommunestyret.
- Gransking eller undersøkelser – På eget initiativ eller etter vedtak i kommunestyret, ta tak i forhold som kan oppfattes som uønskede eller i strid med mål om en effektiv og forsvarlig forvaltning av kommunens ressurser.
- Eierskapskontroll – Sørge for at det blir utarbeidet plan for eierskapskontroll, basert på risiko- og vesentlighetsanalyse. Kontrollerer at den som utøver kommunens eierinteresse gjør det i tråd med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Samt rapporterer resultatene fra eierskapskontroll til kommunestyret.
- Budsjett – Utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.
- Valg av revisjonsordning og valg av sekretariatsordning – Kontrollutvalget gir innstilling om valg av revisjonsordning og valg av sekretariatsordning til kommunestyret og eventuelt innstiller på valg av revisor.

Innenfor disse rammene skal kontrollutvalget utøve påserollen på vegne av kommunestyret, for å bidra til god tjenestekvalitet, effektiv ressursutnyttelse og å sikre at politiske vedtak blir fulgt opp.

Reglement for kontrollutvalget

Reglement for kontrollutvalget i Gjemnes er vedtatt kommunestyret i møte 29.10.19, K-sak 13/19.

Reglementet gir retningslinjer for sammensetning av utvalget, saksbehandling, ressurser og oppgaver.

Kontrollutvalget vil i møte 13.09.23 behandle forslag til revidert reglement for kontrollutvalget, som sendes over til kommunestyret for endelig godkjenning.

2.3 Kontrollutvalgets ressurser

Sekretariat

Sekretariatet utreder saker, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og gjennomføring av møter, samt vedtaksoppfølging. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg, revisjonsselskap og administrasjon og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget. Kontrollutvalget skal ha sekretariatsbistand tilpasset sitt behov, jf. kommuneloven § 23-7.

Kontrollutvalget i Gjemnes har sekretariatsbistand fra Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Sekretariatet ble etablert i 2005 etter vertskommunemodell med Molde kommune som vertskommune. I 2013 vedtok medlemskommunene å endre organisasjonsformen for sekretariatet til et Interkommunalt samarbeid (IS) etter gammel kommunelov § 27, og som en egen juridisk enhet. I 2019 godkjente kommunestyrene nye vedtekter og valgte å benytte seg av overgangsordningen som kommuneloven åpner for. Innen utgangen av valgperioden må samarbeidet velge en annen organisasjonsform som er forankret i den nye kommuneloven. Fra 01.01.20 består samarbeidet av

Aukra, Gjemnes, Hustadvika, Molde, Rauma, Sunndal og Vestnes kommuner. Eierkommunene har, etter anmodning fra styret, behandlet sak om omdanning til kommunalt oppgavefellesskap. Kommunestyret i Gjemnes godkjente omdanningen til kommunalt oppgavefellesskap i møte 20.06.23, sak 15/23. Den nye samarbeidsavtalen vil tre i kraft fra 01.01.24.

Kostnadsfordelingen til sekretariatstjenester fordeles mellom deltakerkommunene etter denne modellen; 30 % fast beløp, 70 % etter folketall.

Det har de siste årene vært jobbet med å få til et større sekretariatssamarbeid i Møre og Romsdal. Dette har så langt ikke lyktes, men dette er noe de ansatte, styret og eierne har uttrykt ønske om at en skal få til.

Revisjon

Kommunens revisjonsordning skal være tilpasset kommunestyrets tilsynsbehov, behov for oppfølging av lovkrav og særskilte vedtak, kompetansenivået i kommunen og kommunens egen organisering og internkontroll.

Gjemnes kommune har i alle år hatt revisjon i egenregi. Revisjonsselskapet som Gjemnes har vært medeier i, har vært gjennom to sammenslåingsprosesser. Gjemnes kommunestyre valgte i møte 19.05.15, K-sak 29/15 å inngå som deltaker i Møre og Romsdal Revisjon IKS. En ny sammenslåingsprosess ble gjennomført i 2019. I møte 18.06.19, sak 40/19, valgte Gjemnes kommunestyre å inngå som deltager i Møre og Romsdal Revisjon SA (MRR) og valgte samvirkeforetaket som revisor for kommunen. I vedtaket fikk kontrollutvalget mandat til å inngå oppdragsavtale med Møre og Romsdal Revisjon SA.

Revisjonstjenestene som ytes til kommunen, honoreres etter medgått tid.

Møre og Romsdal Revisjon SA har utført regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for kommunen. Til regnskapsrevisjon benyttes det timetallet selskapet hvert år vurderer nødvendig for å kunne bekrefte kommunens årsregnskap. Ressurser til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll ytes på bakgrunn av kontrollutvalgets bestillinger av prosjekter, basert på plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll vedtatt av kommunestyret.

Økonomi

Med hjemmel i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2, skal kontrollutvalget utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret eller fylkestinget.

Kontrollutvalget legger hver høst frem forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. I dette budsjettet inngår kostnader knyttet til utvalget selv, sekretariatstjenester og revisjonstjenester. Budsjettet har fordelt seg slik:

Årstall	Beløp
2020	1 196 500
2021	1 162 800
2022	1 015 000
2023	1 109 000

3. Arbeid i utvalget

3.1 Møter

Det i perioden vært avholdt 5 møter pr år. Møtefrekvensen er tilpasset aktiviteten i utvalget og i forhold til omfanget av saker som har vært behandlet. Kontrollutvalgets møter er i hovedsak lagt til rådhuset. I 2020 og 2021 måtte noen møter avvikles som fjernmøter (digitalt) på grunn av pandemien.

På grunn av pandemien har det ikke vært gjennomført virksomhetsbesøk denne valgperioden, men det har i de fleste av kontrollutvalgets møter vært gitt orienteringer fra administrasjonen knyttet til ulike virksomhetsområder i kommunen.

3.2 Saker

Kontrollutvalget har gjennom valgperioden hatt søkelys på store deler av kommunens virksomhet og behandlet 40 saker i 2019, 38 saker i 2020, 31 saker i 2021, 34 saker i 2022 og 31 saker så langt i 2023 (siste møte for det sittende kontrollutvalget er 13. 09.23).

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold utvalget er pålagt å følge opp gjennom krav i kommunelov og forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene, er det i stor grad opp til utvalget å definere selv. Gjennom forvaltningsrevisjoner er det satt søkelys både på internkontroll og rutiner i kommunen og i ett interkommunalt selskap, se eget avsnitt om gjennomførte forvaltningsrevisjoner i perioden. Kontrollutvalget har i tillegg hatt søkelys på kommunens oppfølging av avvik og pålegg i tilsynsrapporter fra Statsforvalter, Arkivverket og andre tilsynsmyndigheter

På bakgrunn av kontrollutvalget virksomhetsplan for valgperioden, har utvalget årlig laget en tiltaksplan for aktiviteter som skal gjennomføres gjeldende år.

I tillegg til de lovpålagte sakene, og andre saker som kontrollutvalget velger å ta opp, hender det at utvalget får henvendelser fra innbyggere, som berører områder som kan være innenfor kontrollutvalgets myndighetsområde. Slike henvendelser behandles seriøst, uavhengig om det er et forhold som blir undersøkt videre eller at kontrollutvalget finner at dette ikke er en sak som hører til deres funksjon å se nærmere på.

Forum for kontroll og tilsyn (FKT) har utarbeidet en veileder for behandling av henvendelser til kontrollutvalget. Kontrollutvalget har også utarbeidet egne retningslinjer for hvordan slike henvendelser skal håndteres.

3.3 Kompetanseheving

For å holde seg oppdatert om tema og problemstillinger som er aktuell for utvalgets oppgaveløsning, er det viktig at kontrollutvalgsmedlemmene har mulighet til å delta på konferanser og opplæringsamlinger. NKRF-kontroll og revisjon i kommunene og Forum for kontroll og tilsyn (FKT) arrangerer årlig konferanser og opplæringsamlinger som gir utvalgsmedlemmer nyttig kompetansegrunnlag for jobben kontrollutvalget skal utføre.

Utvalget har denne valgperioden vært representert på følgende konferanser/opplæringsamlinger:

- NKRFs konferanse for kontrollutvalg 2020 (leder og ett medlem)
- Forum for kontroll og tilsyns (FKTs) kontrollutvalgslederskole 2020 (leder)
- NKRFs konferanse for kontrollutvalg – digital 2021 (ett medlem)
- FKTs kontrollutvalgslederskole 2021 (ny leder)
- FKTs fagkonferanse 2022 (leder og nestleder)

På grunn av kommunene økonomiske situasjon, har utvalget ikke prioritert å delta på konferanser/opplæringsksamlinger i 2023

Det har denne valgperioden ikke vært arrangert lokale opplæringsksamlinger. Samling som var planlagt avholdt i mars 2020 måtte avlyses.

4. Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3.

Kontrollutvalget behandler saker om regnskapsrevisjon på flere måter gjennom året. Det er etablert rutiner for orienteringer fra oppdragsansvarlig revisor til kontrollutvalget. På høsten blir plan for kommende revisjonsår presentert. Videre blir det rapportert om status for revisjonsåret på første møte etter nyttår (interimrevisjon). Den endelige rapporten fra revisjonsåret blir lagt frem i forbindelse med avleggelse av revisjonsberetning og er en oppsummering etter avsluttet årsoppgjørsrevisjon.

Kontrollutvalget følger også med på den økonomiske utviklingen i kommunen ved gjennomgang av de tertialvise regnskapsrapportene som kommunedirektøren legger frem for kommunestyret.

Uttalelse til årsregnskap og årsberetning

Kontrollutvalget har gitt uttalelse til kommunens årsregnskap og årsberetninger. Disse er fremlagt før formannskap og kommunestyrets behandling av årsregnskap og årsberetninger. Kontrollutvalgets vurdering er blitt gjennomført med bakgrunn i FKTs veileder og mal for kontrollutvalgets uttalelse. I denne vurderingen ligger også et påseansvar for regnskapsrevisjon. Det er i denne valgperioden gitt uttalelse til følgende årsregnskap og årsberetninger:

2019: Kontrollutvalget understreket i uttalelsen til kommunestyret at det er viktig at forskriftsfestede noter blir tatt med, at de inneholder det de skal og at det blir brukt notehenvisninger i regnskapet. Det er viktig å være kritisk til hva som tas med av tilleggsopplysninger som er for detaljerte og ikke er forskriftsfestede. For detaljert informasjon fører til en viss grad til at vesentlig informasjon blir vanskelig tilgjengelig.

2020: Kontrollutvalget har i sin uttalelse til årsregnskap og årsberetning 2020 blant annet fremhevet at det er konstatert forbedringsområder i internkontrollen som kontrollutvalg og revisjon vil følge opp. Kontrollutvalget pekte i uttalelsen på at netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeldsgrad, viser at kommunens økonomi har en negativ utvikling.

2021: Kontrollutvalget pekte i uttalelsen på at netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeldsgrad, viser at kommunens økonomi har en negativ utvikling. Det ble anbefalt at kommunestyret vedtar måltall for å få en sunn økonomi i et langsiktig perspektiv, og ikke endre disse i samsvar med årlig rullering av budsjett og økonomiplan. Kontrollutvalget uttrykte også bekymring for det som kom frem i årsmeldingens kapittel 10 Areal og drift, om at mange oppgaver knyttet til dette ansvarsområdet ikke er blitt gjennomført grunnet mangel på ressurser, stor saksmengde og redusert bemanning.

2022: Kontrollutvalget har i sin uttalelse til årsregnskap og årsberetning 2022 pekt på at netto driftsresultat og disposisjonsfond, isolert for 2022, viser å være i samsvar med anbefalt nivå. Gjeldsgrad er noe over anbefalt nivå. Det vil være avgjørende at netto driftsresultat og disposisjonsfond holdes på anbefalt nivå over tid, og at gjeldsgraden ikke øker. Det anbefales at

kommunestyret vedtar måltall for å få en sunn økonomi i et langsiktig perspektiv, og at disse ikke endres ved årlig rullering av budsjett og økonomiplan avhengig av årlig resultat. Årsmeldingen bør presentere kommunal økonomisk bærekraft på en mer ryddig og konsistent måte.

Uttalelse til sluttregnskap fra investeringsprosjekt

Med hjemmel i kommunelovens § 23-2 kontrollutvalgets ansvar og myndighet og Reglement for gjennomføring av kommunale bygge- og anleggsprosjektet, vedtatt i Gjemnes kommunestyre 28.02.17, skal kontrollutvalget gi sin uttalelse til sluttrapport med regnskap til alle byggeprosjekt med en investeringsramme på over 10 mill. kroner, før formannskapet og kommunestyrets behandling. Sluttrapport skal foreligge innen 3 mnd. etter første garantibefaring. Kontrollutvalget har denne valgperioden ikke fått seg forelagt noen slike regnskap.

5. Forenklet etterlevelseskontroll

Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Revisor skal senest 30. juni gi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen, jf. Kommunelova § 24-9.

Det er fremlagt følgende rapporter fra forenklet etterlevelseskontroll:

- Selvkost – fordeling av interntjenester (2019) – Revisor fant at kommune ikke hadde tilfredsstillende dokumentasjon som er dekkende som grunnlag for fordeling av interntjenester,
- Brukerbetaling ved institusjon (2020) - Revisor fant at Gjemnes kommunes system og rutiner på området var tilfredsstillende.
- Kommunens forvaltning av kontantytelser for beboere i institusjon (2021) – Fant at det ikke foreligger rutiner for å ivareta internkontroll på området.
- Kommunens beregning av tilskudd til private barnehager (2022 – Fant at kommunen ikke har overholdt frist for å fatte vedtak om tilskuddssatser for 2022.

6. Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalgets oppgaver ved forvaltningsrevisjon følger av kommuneloven § 23-3.

Kontrollutvalget skal sørge for at det blir utarbeidet plan for forvaltningsrevisjon på bakgrunn av utarbeidet risiko- og vesentlighetsvurdering. Ut fra planen bestille forvaltningsrevisjoner og legge frem resultatene fra gjennomført forvaltningsrevisjon til kommunestyret. Videre påse at anbefalinger følges opp og rapportere om resultatet av oppfølgingen til kommunestyret.

Det er utarbeidet **Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023** som ble behandlet av kontrollutvalget i møte 29.09.20, sak 28/20 og senere vedtatt av kommunestyret i møte 27.10.20, sak 49/20.

Kommunestyret fattet følgende vedtak:

1. Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til Gjemnes kommunes Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023, med følgende tema:
  - Vannforsyning
  - Innkjøp og offentlige anskaffelser
  - RIR IKS
2. Kontrollutvalget får fullmakt til å prioritere rekkefølge mellom tema som er omtalt i planen.
3. Dersom det oppstår noe uforutsett i planperioden, kan kontrollutvalget prioritere andre områder for forvaltningsrevisjon.

Arbeidet med forvaltningsrevisjon har vært høyt prioritert i hele utvalgsperioden. Kontrollutvalget har gjort mange vurderinger og hatt drøftinger for å finne gode arbeidsmetoder både i prioritering av prosjekter, samarbeid med revisjonsselskapet og i tilknytning til behandling og oppfølging av avlagte rapporter.

Frekvensen for utarbeidelse av planer for forvaltningsrevisjon skal i henhold til kommuneloven være minimum en gang i hver valgperiode.

Ved bestilling av de enkelte forvaltningsrevisjonsprosjektene har utvalget lagt mye arbeid i å få innrettet bestillingene slik at de skal ha søkelys på de forholdene utvalget mener har størst risiko.

Kontrollutvalget legger rapportene fram for kommunestyret etter hvert som de foreligger. Etter kommunestyrets behandling og vedtak er rapportene fulgt opp med henblikk på å se til at vedtakene blir realisert og arbeidet videre med i administrasjonen.

5.1 Gjennomført forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget har i valgperioden gjennomført to forvaltningsrevisjonsprosjekt.

Vannforsyning i Gjemnes kommune

Rapport fra prosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 27.5.21, sak 15/21, og endelig i kommunestyret 22.06.21, sak 22/21. Kommunestyret gjorde vedtak i tråd med kontrollutvalgets innstilling:

I **vedtaket** ber kommunestyret om at rådmann (nå kommundirektør):

- Utarbeider vedlikeholdsplaner for de kommunale vannverkene i kommunen som ikke har dette.
- Hovedplan for vannforsyning skal oppdateres i henhold til bestemmelser i planstrategi for Gjemnes kommune.
- Utarbeider beredskapsplan for kommunale vannverk, som produserer over 10m³ vann pr døgn, som ikke har dette.
- Utarbeider plan for beredskapsøvelser ved de kommunale vannverkene som ikke har dette, og sikre at de ansatte gjennomfører beredskapsøvelser.
- Kan med fordel gi mer målrettet informasjon om drikkevann, drikkevannskvalitet, prøvetaking, prøveresultater og informasjon om at kommunen har fått innvilget søknad om redusert antall drikkevannprøver.
- Kan med fordel ha en nærmere dialog med de private vannverkene ved utarbeidelse av planer.

Oppfølging: Kontrollutvalget har siden fremleggelse av rapporten fulgt administrasjonens arbeid med å følge opp kommunestyrets vedtak. Kontrollutvalget konstaterer at kommundirektøren ikke har fulgt opp kommunestyrets vedtak i sak 22/21. Utvalget kan ikke se at det er tegn til noen fremgang i arbeidet. Kommunestyret er orientert om dette først som referatsak 64/22 i møte 13.12.22. Samt i egen sak i kommunestyremøte 20.06.23, sak 25/23. Kommunestyret fattet da vedtak om at kommundirektøren bes om å intensivere arbeidet med å sette inn tiltak for å følge opp plan for oppfølging av anbefalinger i forvaltningsrevisjonsrapport om Vannforsyning. Kommundirektøren må sikre at vedtatt prøvetakingsplan for vannverkene følges. Det er til kontrollutvalgets møte 13.09.23 opplyst at prøvetakingsplanen nå følges, men de andre forholdene er ikke på plass. Det nye kontrollutvalget må fortsette oppfølgingen.

Forvaltningsrevisjon av RIR IKS

Prosjektet er gjennomført i samarbeid med kontrollutvalgene i Aukra, Hustadvika og Molde kommune. Rapport fra prosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 18.01.23, sak 2/23, og

endelig i kommunestyret 28.02.23, sak 8/23. Kommunestyret gjorde **vedtak** i tråd med kontrollutvalgets innstilling: Det var ble i vedtaket vist til disse anbefalingene som RIR bør følge opp:

- sikre at alle ansatte får nødvendig kjennskap til retningslinjene i internkontrollen
- sikre at alle ansatte gjøres kjent med og etterlever de tiske retningslinjene.
- sikre at ansatte følger anskaffelsesregelverket ved innkjøp. Videre bør selskapet vurdere om det skal inngås rammeavtaler på områder der det foretas hyppige innkjøp.
- det skal inngås rammeavtaler på områder der det foretas hyppige innkjøp. d) RIR IKS bør sikre at administrative tjenester som faktureres mellom selskapene iht. avtale, og som der er fastsatt etter anslag, dokumenteres bedre.
- sikre at selvkostfondet for slam oppfyller krav om at overskudd oppstått for fem år og lengre siden godskrives kundene.
- sikre at maler for saksbehandling vedlikeholdes og oppdateres ved behov
- sikre at foreløpig svar sendes ut hvis saksbehandlingen tar lang tid.
- sikre at avtaler med RIR Næring AS og RIR Transport AS reforhandles og signeres hvert år
- for å kunne dekke fremtidige miljøforpliktelser, utarbeide kvalifiserte beregninger av hva som må settes av til etterbruksfond

Oppfølging: Kontrollutvalget behandlet i møte 22.05.23, sak 19/23 RIR IKS sin plan for oppfølging av anbefalingene: RIR IKS har laget en plan for på kort sikt følge opp anbefalingene i kommunestyrets vedtak. Kontrollutvalget anmoder RIR IKS om også etablere rutiner som ivaretar en kontinuerlig oppfølging av anbefalingene. Kontrollutvalget i Gjemnes ønsker en statusrapport for oppfølging av anbefalingene innen 30.04.24. Dette blir opp til det nye utvalget å følge opp

Innkjøp og offentlige anskaffelser

Kontrollutvalget bestilte i møte 24.11.22, sak 32/22 en forvaltningsrevisjon av innkjøp og offentlige anskaffelser. Prosjektplan ble lagt frem for godkjenning i utvalgets møte 18.01.23, sak 4/23. På grunn av den vanskelige økonomiske situasjonen i Gjemnes, valgte kontrollutvalget å avlyse gjennomføringen av dette prosjektet.

5.2 Granskinger eller undersøkelser

Kontrollutvalget kan på eget initiativ eller etter anmodning fra kommunestyret gjennomføre granskinger eller undersøkelser. Kontrollutvalget har denne perioden ikke gjennomført granskinger eller andre undersøkelser.

7. Eierskapskontroll

Kontrollutvalgets oppgaver ved eierskapskontroll følger av kommuneloven § 23-4.

Kontrollutvalget skal sørge for at det blir utarbeidet plan for eierskapskontroll på bakgrunn av utarbeidet risiko- og vesentlighetsvurdering. Ut fra planen bestille forvaltningsrevisjoner og legge frem resultatene fra gjennomført eierskapskontroll til kommunestyret. Videre påse at anbefalinger følges opp og rapportere om resultatet av oppfølgingen til kommunestyret.

I eierskapskontroll blir det kontrollert om den som utøver kommunens eierinteresse i selskaper, gjør dette i samsvar med lover, forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Det er utarbeidet **Plan for eierskapskontroll 2020-2023** som ble behandlet av kontrollutvalget i møte 15.09.20, sak 29/20 og senere vedtatt av kommunestyret i møte 27.10.20, K-sak 50/20. Planen sier følgende:

1. Dersom det bestilles forvaltningsrevisjon av RIR IKS, så skal det samtidig gjennomføres en eierskapskontroll av selskapet.
2. Kontrollutvalget får delegert myndighet til å vurdere deltakelse i eierkontroller initiert av andre kontrollutvalg.
3. Kontrollutvalget får delegert myndighet til å avgjøre om det skal gjennomføres eierskapskontroll, dersom noe uforutsett oppstår i valgperioden.

Gjennomføring av eierskapskontroll forutsetter at Gjemnes kommune har utarbeidet eierskapsmelding (retningslinjer for forvaltning av kommunens eierinteresser i hel- og deleide selskap og eierskapsstrategier pr selskap). Eierskapsmelding for Gjemnes kommune 2015 ble behandlet i Gjemnes kommunestyre 28.04.15 sak 15/15.

I ny kommunelov er det et krav om at det skal utarbeides eierskapsmelding minst en gang i valgperioden, jf. kommunelova § 26-1. I paragrafen settes det også krav til hva eierskapsmeldingen skal inneholde:

- Kommunens prinsipper for eierstyring
- Oversikt over selskap, kommunale foretak og andre visksomheter som kommunen har eierinteresse eller tilsvarende interesse i
- Kommunens formål med sine eierinteresser

Eierskapsmelding er et viktig styringsverktøy for kommunen og kommunens representanter i alle selskaper kommunen har eierinteresser i. Eierskapsmeldingen er også et viktig redskap i kontrollutvalgets arbeid. Det er i valgperioden ikke utarbeidet eierskapsmelding, noe som er brudd på kravene i kommuneloven.

Eierskapskontroll RIR IKS

Kontrollutvalget i Gjemnes, har sammen med kontrollutvalgene i de andre eierkommunene Aukra, Hustadvika, Molde og Rauma, gjennomført eierskapskontroll av RIR IKS. Rapport fra prosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 18.01.23 sak 3/23, og endelig i kommunestyret 28.02.23, sak 7/23. Kommunestyret gjorde **vedtak** i tråd med kontrollutvalgets innstilling:

Gjemnes kommune må:

- Sikre at kommunens arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter.
- Etablere rutiner som sikrer at kommunestyret får informasjon om selskapet og at informasjonen dokumenteres.
- kommunestyret, i inneværende kommunestyreperiode, vedtar en eierskapsmelding som ivaretar dagens krav til innhold.

Oppfølging: Kontrollutvalget behandlet i møte 22.05.23, sak 18/23 ordfører og kommunedirektørs plan for oppfølging av anbefalingene. Kontrollutvalget vurderte at planene ser ut til å være et godt verktøy for oppfølging av anbefalingene. Det er positivt at rapportens anbefalinger også tas med videre til eierskapsoppfølging av andre selskap, ikke bare RIR IKS. Kontrollutvalget tok derfor mottatt plan for oppfølging av eierskapskontrollen til orientering. Utvalget har bedt om en statusrapport for oppfølgingen til kontrollutvalgets møte i september 2023.

8. Påseansvar overfor revisjon

Ifølge kommuneloven § 23-2, skal kontrollutvalget påse at kommunens regnskaper blir revidert på en forsvarlig måte.

Det er i forskrift om kontrollutvalg og revisjon gitt en del bestemmelser om formelle krav som skal stilles til valgt revisor, herunder krav til utdanning, vandel, uavhengighet og objektivitet. Disse forholdene hviler det et ansvar på revisor å dokumentere, og det er etablert rutiner for at dette skjer. Det viktig at kontrollutvalget også følger med på at innholdet i revisjonsarbeidet skjer på en tilfredsstillende måte.

I møte 18.06.19, sak 40/19, delegerte kommunestyret til kontrollutvalget å inngå oppdragsavtale med Møre og Romsdal Revisjon SA.

Kontrollutvalget i Gjemnes godkjente oppdragsavtalen med MRR i møte 26.11.20, sak 34/20. I avtalen forutsettes det bl.a. at revisjonen legger til rette for at kontrollutvalget kan oppfylle sitt påse-ansvar overfor revisjonen. I dette ligger det at revisjonen skal rapportere til kontrollutvalget fra sitt arbeid og ha et kvalitetssystem i samsvar med lov og revisjons-standarder.

For å følge opp sitt ansvar slik det framgår av formelle krav i forskriftene og i de omtalte avtalene har kontrollutvalget lagt vekt på en god dialog med revisor, og informasjon om det løpende revisjonsarbeidet gjennom presentasjon av revisjonsplan, rapport etter interimrevisjon og rapport etter avlagt revisjonsberetning. Videre rapporteres det om enkeltprosjekter etter behov.

For forvaltningsrevisjon foregår dialogen i hovedsak knyttet til prosjekter og til forberedelser til plan for forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget har lagt stor vekt på at kommunikasjon med revisor skal bidra til at undersøkelsene får det fokus utvalget ønsker. Utover planlegging og framleggelse av prosjektplan og rapporter, deltar forvaltningsrevisor i møter på forespørsel fra utvalget. Kontrollutvalget mener å ha funnet gode samarbeidsordninger og etablert rutiner som setter utvalget i stand til å ha nødvendig informasjon om revisjonsarbeidet for å ha trygghet for at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Kontrollutvalget gjør en vurdering av revisors arbeid i forbindelse med årsoppgjørsrevisjonen. En oppsummering av disse vurderingene gis til kommunestyret i vedlegg til kontrollutvalgets uttalelse til kommunens årsregnskap og årsberetning.

9. Erfaringer fra arbeidet i denne valgperioden

9.1 Forholdet til politisk ledelse

Kommunestyret har det overordnede kontrollansvaret for den kommunale virksomheten. Kontrollutvalget skal utøve den løpende kontrollen på kommunestyrets vegne. Utvalget har gjennom hele perioden vært opptatt av å ha god dialog med kommunestyret. Medlem fra kommunestyret som er valgt inn i kontrollutvalget, er et viktig bindeledd mellom kommunestyre og kontrollutvalg. Ordfører informeres løpende gjennom kopi av innkallinger til kontrollutvalgets møter og deltar i møtene dersom utvalget ber om det. Det er å håpe at kommunestyret signaliserer sine ønsker til kontrollutvalget, slik at utvalget oppleves som kommunestyrets eget organ og en ressurs for kontrollarbeid.

Kontrollutvalget har i 2023 hatt møte med ordfører om kontrollutvalgets ansvar for å foreslå budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.

Saker fra kontrollutvalget legges løpende fram for kommunestyret, enten det er rapporter fra gjennomførte forvaltningsrevisjoner, eierskapskontroller, gjennomførte etterlevelseskontroller med økonomiforvaltningen, eller det er informasjon om andre saker kontrollutvalget har fulgt opp. Utover dette har kontrollutvalget utarbeidet årsrapport som legges frem for kommunestyret. I denne informeres kommunestyret om kontrollutvalgets arbeid.

9.2 Forholdet til administrativ ledelse

Kontrollutvalget opplever å ha gode relasjoner til administrativ ledelse og stor nytte av positiv dialog om generelle forhold i kommunen og i forbindelse med konkrete prosjekter og oppgaver. Administrasjonen gir informasjon og deltar i møter når kontrollutvalget ber om deres tilstedeværelse. Det er viktig at administrasjonen har god forståelse for kontrollutvalgets rolle.

Gjemnes kommune hadde skifte av kommunedirektør høsten 2022 og før det var det ett år med konstituert kommunedirektør.

Kontrollutvalget har i 2023 hatt dialogmøte med ny kommunedirektør om kontrollutvalgets ansvar for å foreslå budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.

Kontrollutvalget har ansvar for oppfølgingen av kommunestyrets vedtak i saker knyttet til kommunens kontrollarbeid. Blant annet følge opp at kommunedirektøren gjennomfører kommunestyrets vedtak knyttet til forvaltningsrevisjonsprosjekt.

9.3 Henvendelser fra andre

Det er bare kommunestyret som kan pålegge kontrollutvalget å følge opp en sak.

Kontrollutvalget har mottatt noen få eksterne henvendelser denne valgperioden. Alle henvendelser tas opp til vurdering i kontrollutvalget. Når kontrollutvalget vurderer om en sak skal følges opp eller ikke, så er det flere element som må tas med i vurderingen: Er dette en sak som er til politisk behandling? Er saken prinsipiell? Er det et enkelttilfelle eller tyder det på systemfeil? Er det en nylig hendelse eller er det en gammel sak? Tids- og kapasitetsmessige hensyn og økonomiske/budsjettmessige hensyn.

Forum for kontroll og tilsyn (FKT) har i 2022 utarbeidet en veileder for behandling av henvendelser til kontrollutvalget. Kontrollutvalget i Gjemnes har i tråd med veilederen utarbeidet retningslinjer for hvordan slike henvendelser skal håndteres av utvalget.

10. Oppsummering

Kontrollutvalget har en viktig rolle i en lærende organisasjon. For at kontrollutvalget skal være et godt redskap for kommunestyret, må kommunestyret gi kontrollutvalget gode arbeidsvilkår.

Det er viktig at kommunestyret og administrasjonen har forståelse for kontrollorganets rolle og funksjon i kommunen.

Kontrollutvalget kan anmode kommunedirektøren om å følge opp anbefalinger, avvik og mangler, men det er bare kommunestyret selv som kan pålegge kommunedirektøren å rette opp forhold som blir avdekt. Som kommunestyrets hjelpeorgan i kontrollarbeidet, er kontrollutvalgets virke avhengig av å ha legitimitet i kommunestyret. Dette er nødvendig for å få gjennomslagskraft for forbedringsforslag og anbefalinger og dermed kunne bistå i arbeidet for at kommunestyrets målsetninger blir realisert.

Selv om pandemien til en viss grad har påvirket kontrollutvalgets arbeid, har utvalget klart å gjennomføre de oppgavene som er lagt til kontrollutvalget.

I utvalgsmøtene er det kontrollperspektivet som har styrt diskusjoner og vedtak, mens partipolitiske hensyn legges bort. Sakene som er behandlet i utvalget bærer ikke preg av å være politiske

omkamper eller ha partipolitiske agendaer. Utvalget har vært bevisst på problemstillinger knyttet til uavhengigheten og satt denne høyt i sitt arbeid.

Avslutningsvis vil kontrollutvalget takke kommunestyret og administrasjonen i Gjemnes kommune for et godt samarbeid i valgperioden.

Kontrollutvalget vil med dette ønske det påtroppende kontrollutvalget lykke til. Kontrollutvalget må ha et våkent blikk på kommunens virksomhet og virksomhet i kommunens selskaper og sette viktige saker på dagsorden.

Kontrollutvalget i Gjemnes, 13.09.23